

Eläinten perusoikeudet ja eläinkokeiden tulevaisuus

Birgitta Wahlberg
Suomen eläinoikeusjuristit ry
info@elaintenvuoro.fi

Suomen eläinoikeusjuristi ry:n taustaa lyhyesti

Perustuslakimuutosehdotus laadittiin vuosina 2016-2017, jolloin siihen myös pyydettiin niin suomalaisten kuin ulkomaalaisten kollegojen kommentteja ja parannusehdotuksia.

Yhdistys perustettiin ystävänpäivänä vuonna 2018.

Ehdotus löytyy kokonaisuudessaan yhdistyksen kotisivuilta www.elaintenvuoro.fi. Ehdotettua sisältöä on luettava kokonaisuutena.

Perustuslakimuutosehdotus Suomen perustuslakiin (731/1999)

Suomen perustuslaki Luku 2 a Eläinten perusoikeudet

- 1 § Eläintensuojelu
- 2 § Eläinten perusoikeuksien turvaaminen
- 3 § Luonnonvaraisten eläinten perusoikeudet
- 4 § Ihmisten hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeudet
- 5 § Eläinten jalostuskielto

Ehdotettujen pykälien perusteluissa on otettu huomioon voimassa olevan eläinsuojelulain (247/1997), hallituksen esityksen perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamiseksi (HE 309/1993 vp), hallituksen esityksen eläinsuojelulaiksi (HE 36/1995 vp) ja hallituksen esityksen laiksi eläinten hyvinvoinnista (HE 154/2018, rauennut) sisältö, sekä sopimuksen Euroopan unionin toiminnasta 13 artikla ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artikla ja 54 artikla.

Perustuslakimuutosehdotus

1 § Eläinten suojelu

Tuntevat eläimet ovat yksilöitä, joiden perusoikeuksia ja hyvinvoinnin vaatimuksia ihmisen on täysimääräisesti kunnioitettava. **Kaikki eläimet oletetaan tuntemiskykyisiksi, jollei muuta voida näyttää (varovaisuusperiaate).**

Eläinten etu ja yksilölliset tarpeet on otettava huomioon kaikessa julkisessa ja yksityisessä toiminnassa, joka vaikuttaa olennaisesti heidän elinolosuhteisiinsa tai elinmahdollisuuksiinsa.

Eläimet ovat asianosaiskelpoisia. Eläimen puhevaltaa käyttää sen laillinen edustaja. Eläinten edustamisesta säädetään tarkemmin lailla.

Vastuu eläinten perusoikeuksista, hyvinvoinnista ja suojelusta kuuluu kaikille.

Perustuslakimuutosehdotus

2 § Eläinten perusoikeuksien turvaaminen

Julkisen vallan on turvattava eläinten perusoikeuksien toteutuminen ja kehitettävä yhteiskuntaa tavalla, joka turvaa eläinten perusoikeudet. Yritysten tulee toiminnassaan kunnioittaa eläinten perusoikeuksia.

Eläinten perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain silloin, kun se on välttämätöntä ihmisten tai eläinten perusoikeuksien turvaamiseksi (*välttämättömyysperiaate*). Rajoitusten on oltava niin vähäisiä kuin mahdollista tavoiteltuun päämäärään nähden (*suhteellisuusperiaate*). Rajoituksia säädettäessä on kunnioitettava perusoikeuksien keskeistä sisältöä. Rajoituksista on säädettävä lailla.

Perustuslakimuutosehdotus

3 § Luonnonvaraisten eläinten perusoikeudet

Luonnonvaraisella eläimellä on **oikeus elämään sekä oikeus elää vapaudessa ja luonnollisessa elinympäristössään.**

Luonnonvaraisella eläimellä on **oikeus saada apua**, jos eläin on sairas, loukkaantunut tai muutoin avuttomassa tilassa. Eläimellä on **oikeus tulla lopetetuksi**, jos eläin on sellaisessa tilassa, että hänen pitämisensä hengissä on ilmeisen julmaa.

Perustuslakimuutosehdotus

4 § Ihmisten hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeudet

Eläimellä on **oikeus elämään** sekä **oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen** ja **oikeus saada perustarpeensa tyydyttyiksi**.

Eläimellä on **oikeus kokea ja ilmaista positiivisia tunteita** sekä **oikeus tulla suojelluksi** ja olla vapaa ihmisen aiheuttamalta pelolta, kivulta, ahdistukselta ja kärsimykseltä.

Eläimellä on **oikeus asianmukaiseen ravintoon ja juomaan** hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämiseksi. Eläimellä on oikeus itse päättää, milloin hän syö ja juo.

Eläimellä on **oikeus asianmukaiseen elinympäristöön**, mukaan lukien suojaan ja lepoalueeseen.

Eläimellä on **oikeus saada viivytyksettä asianmukaista hoitoa**. Eläimellä on **oikeus tulla lopetetuksi**, jos eläin on sellaisessa tilassa, että hänen pitämisensä hengessä on ilmeisen julmaa. Eläimen lopettaminen tulee suorittaa lailla erikseen säädetyllä tavalla kunnioittaen eläintä tuntevana yksilönä.

Perustuslakimuutosehdotus

5 § Jalostuskielto

Eläintä ei saa jalostaa siten, että jalostus voi aiheuttaa eläimelle tai tämän jälkeläiselle fyysistä tai psyykkistä haittaa taikka vaarantaa jälkeläisen luonnollisen käyttäytymisen tai kehityksen. Jalostuskiellon rikkomisesta säädetään lailla.

Ehdotus tarkoittaa:

- ❑ Eläinten perusoikeudet on turvattava tavallisten lakien ja lakia alemmanasteisten säädösten säännöksissä (lainsäätäjää sitovia).
- ❑ Eläinten perusoikeudet on turvattava viranomaisten (sis. tuomioistuimet) toiminnassa niin lainsäädännön implementoinnissa ja tulkinnassa kuin soveltamisessa (viranomaisia sitovia).
- ❑ Jokainen on vastuussa eläinten oikeuksien, hyvinvoinnin ja suojelemisen turvaamisesta (yksilöä sitovia).
- ❑ *Varovaisuus-, välttämättömyys- ja subteellisuusperiaatteet* raamittaa niin lainsäätäjän toimintaa kuin eläinten käyttöä.
- ❑ Vahvistaa eläinten oikeudellista asemaa ihmiseen nähden.

Mitä tämä tarkoittaisi eläinten käyttämiseen tieteellisiin tai opetustarkoituksiin?

- ❑ Käyttö edellyttäisi entistä tarkempaa punnintaa ja perustelua niin lainsäädännön kuin eläinten käytön osalta (huom. välttämättömyysperiaate) → pakottaisi valtion päättäjiä ohjaamaan varoja vaihtoehtoisten menetelmien kehittämiseen ja vähentäisi eläinten jalostamista ja käyttöä.
- ❑ Tilanteissa, joissa eläinten käyttö olisi perusteltua ja oikeutettua, perusoikeudet tarkentaisivat omalta osaltaan eläinten olosuhdevaatimuksia ja vaatimuksia eläinten kohtelusta.
- ❑ Asianosaiskelpoisuus mahdollistaisi ajaa eläinten asiaa viranomaisissa (sis.tuomioistuimet).
- ❑ **Ennen kaikkea eläinten perusoikeuksien tunnustaminen muuttaisi omia käsityksiämme niin itsestämme kuin muista tuntevista olennoista → ohjaisi meitä kunnioittavan yhteiselon äärelle.**

Eläinten perusoikeuksien tunnistamisessa ei ole kyse pelkästään eläinten oikeuksista, vaan meidän kaikkien tulevaisuudesta.

Kiitos!

